

Şubat 2025
SAYI-14

Örgütlenme Bülteni

“Vatanı korumak çocukları korumakla başlar.”

Mustafa Kemal Atatürk

Eğitim İş

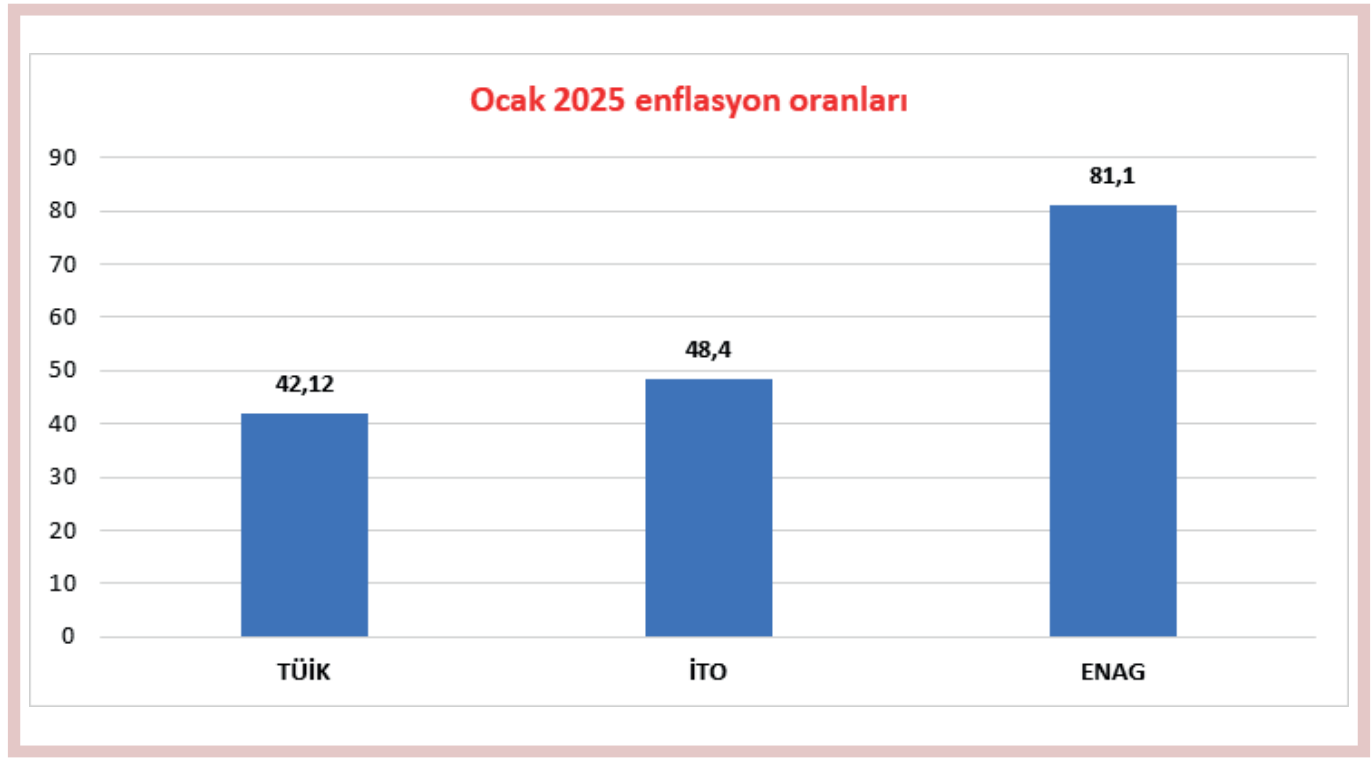

Instagram, Facebook, YouTube icons @egitimis www.egitimis.org.tr

1. 2025 yılı Ocak ayı enflasyonu ile maaş ve ücretlere yapılan zamda meydana gelen erimenin düzeyi nedir?

2025 yılı için işçi, memur ve emeklinin zam beklentisi TÜİK'in açıkladığı gerçek dışı enflasyon oranları nedeniyle oldukça düşük gerçekleşmiş, asgari ücrete yapılan %30 artış ile işçiler daha yılın başında açlık sınırının altında kalırken, memurların ve memur emeklilerin %11,54 oranındaki zam ile 2025 yılında da yoksullaşmaya devam edecekleri kesinleşmiştir.

Halkın maruz kaldığı yüksek fiyat artışlarıyla ilgisi olmayan enflasyon oranlarını açıklama konusunda istikrarlı davranan TÜİK, bu tavrını 2025 yılının ilk ayında da sürdürmüş ve ocak ayı yıllık enflasyonunu %42,12 olarak açıklamıştır.

Türkiye’de TÜİK dışında aylık ve yıllık enflasyon artışlarını hesaplayan İTO ve ENAG’a göre ocak ayı enflasyonu %42,12’nin üstünde gerçekleşmiştir. Bu oranları ocak ayı için 22.131 TL olarak açıklanan açlık sınırı ve 72.088 TL olarak açıklanan yoksulluk sınırı da desteklemektedir. Bu sayılara göre asgari ücret ile hayatta kalmak dahi imkansızlaşırken, yoksulluk her geçen gün derinleşmektedir.

Yoksullaşmanın ve açlıkla mücadelenin mimarı olan TÜİK, gerçek dışı rakamlar açıklarken uzun süre enflasyonun nedenini asgari ücret olarak ifade eden hükümet, işletmelerin uyguladığı fahiş fiyat artışlarını da nihayet görmüş ancak konuya ilişkin bir müdahale ya da denetleme mekanizmasından söz etmek yerine halkın fiyatlara tepki göstermesi gerektiğine dair akıl verici olmuştur.

2025 yılı için de halkın refah düzeyini artırma yönünde bir politika geliştirmeyen, enflasyon koşullarında halkın bir bölümünün yoksullaşmasına bir bölümünün ise zenginleşmesine ortak olan hükümet, gelir dağılımı adaletsizliğinde oluşacak uçuruma TÜİK'in gerçek olmayan verileri ile açıkça destek vermeye devam etmektedir.

2. 2024 yılı bireylerin mezuniyet durumuna göre en yüksek yıllık ortalama gelir hangi eğitim düzeyine aittir? Yıllık ortalama gelir ile açlık sınırının üstünde kalmak mümkün müdür?

TÜİK 2024 yılına ait Gelir Dağılımı İstatistiklerini açıklamış ve mezuniyet durumuna göre kişilerin esas işlerinden kazandıkları yıllık ortalama gelir düzeyini açıklamıştır.

Buna göre Türkiye'de yıllık ortalama esas iş gelir düzeyi en yüksek olan grup yükseköğretim mezunları olmuştur.

Mezuniyet durumuna göre esas iş gelirleri (ortalama yıllık) 2024

Mezuniyet düzeyi	Yıllık ortalama gelir	Aylık ortalama gelir
Bir okul bitirmeyen	106.478 TL	8.873 TL
Lise altı eğitilmiş	168.407 TL	14.033 TL
Lise ve dengi okul	240.478 TL	20.039 TL
Yükseköğretim	309.721 TL	25.810 TL

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

TÜİK verilerine göre Türkiye'de en yüksek yıllık ortalama gelir (esas işten) yükseköğretim mezunlarına aittir. Bu durumda üniversite mezunlarının ortalama aylık geliri 25.810 TL'ye denk gelmektedir. Türkiye'de üniversite mezunu sayısının artması, atamaların gerçekleşmemesi, üniversite mezunu gençlere yeterli istihdam alanlarının açılmaması gibi birçok nedenden kaynaklı olarak genç işsizliğinin artması ülkede artan yükseköğretim mezunu sayısı ile birlikte iş bulma ümidini kaybedenlerin yani ne eğitimde ne istihdam bulunan gençlerin sayısının artması ücret düzeylerini, istihdam dengesini bozmuş ve ücretler aşağı çekilmiştir.

Ülkenin en yüksek gelirini alan grubun en yüksek eğitim niteliğine sahip grup olması bu grubun da aylık ortalama sadece 25.810 TL gibi bir gelir elde etmesi, genç işsizliğin maliyetindeki artışı ortaya koymaktadır. Hem maddi hem de manevi açıdan genç yoksulluğunu besleyen bu süreç ülkenin en yüksek verimine sahip nüfusunu yok etmekte ülkenin büyüme ve kalkınma potansiyelini aşağı çekmektedir.

3. 2002 yılından 2024 yılına kadar geçen sürede Türkiye’de özel okul sayılarının gelişimi ne yönde olmuştur? Yüksek fiyatlara sahip bu okulların enflasyon (TÜFE) sepetindeki yansımaları nedir?

Eğitim, bireysel faydadan çok toplumsal fayda yaratmaktadır. Bu nedenle finansmanı devlet bütçesine bağlı olmalıdır. Ülkede eğitim imkânı her çocuk için kamusal ve parasız bir şekilde sunulmalı ve toplumsal fayda en üst düzeye çıkarılmalıdır.

Bu gerçekliğe karşın Türkiye’de her fırsatta kamusal ve parasız bir eğitimin olduğu söylene de artan özel okul sayıları durumun aksine işaret etmektedir.

	ÖZEL OKUL SAYILARI
2002-2003	246
2023-2024	14.352

Kaynak: MEB resmi istatistikleri

MEB verilerine göre 2002-2003 döneminde 246 olan özel okul sayısı 2023-2024 döneminde 14.352’ye çıkmıştır. Açıkça Türkiye’de eğitim piyasalaşmış, özel sektörün eline bırakılmıştır.

MEB istatistiklerinde de görüldüğü üzere özellikle 2002 yılı sonrası Türkiye’de laik, bilimsel, çağdaş eğitimden kopuşun, okullardaki hijyen ve güvenlik sorununun her geçen gün artarak devam etmesine bir tepki olarak ailelerin özel okul taleplerindeki artış karşılık bulmuş, özel okul sayıları önemli bir artış göstermiştir. Adeta parası olanın nispeten daha iyi bir eğitim alabileceğini ortaya koyan bu durum çocukların eğitim imkanından faydalanma şekillerinde önemli bir eşitsizlik yaratmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim sisteminin içini boşaltarak eğitimin piyasalaşmasını desteklediği açıktır. Bu durum eğitimin piyasalaşması ile birlikte ülke ekonomisinde yaşanan enflasyonist sürecin de ağına takılmış, 2024 yılı aralık ayı ve 2025 yılı ocak ayı TÜFE sepetinde yer alan ana harcama kalemleri içinde en yüksek artış eğitime ait olmuştur.

TÜİK’in eğitim başlığı altında; özel ilköğretim ücreti, özel lise ücreti, özel üniversite ücreti, üniversite katkı payı, düzeyi belirlenmeyen eğitim programları yer almaktadır (TÜİK,2025).

3 Ocak 2025 tarihinde 'Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik' ile özel okul ücretlerinin 12 aylık ortalama Yurt içi ÜFE ile 12 aylık ortalama TÜFE toplamının yarısından fazla olamayacağı kararı alınmıştır. Buna göre özel okulların zam oranı en fazla yüzde 54,8, kıyafet ve etüt gibi hizmetlerin zam oranı ise en fazla yüzde 49,8 olabileceği belirlenmiştir. Fakat bu karara karşın 2024 yılı aralık ayı eğitim ana harcama kalemi %91,64 ile 2025 yılı ocak ayında ise %99,93 ile en yüksek artışı gösteren alan olmuştur.

Özel okullardaki yüksek fiyatlara karşılık özel sektör öğretmenlerinin çok düşük maaşlarla çalıştırılması sistem sömürsünü sadece veli ile sınırlamayıp öğretmenler üzerinde de ortaya koymaktadır.

İnsanların otonom ihtiyaçları ve hakları içinde yer alan kamusal ve parasız eğitimin laik, bilimsel, çağdaş ilkelerden koparılıp niteliksizleştirilmeye çalışılmasının, güvenliğin ve hijyenin sağlanamamasının bir sonucu olarak piyasalaşan eğitimin sömürü aracı haline gelmesine, çocukların eşit eğitim imkanlarından faydalanamamasına neden olmaktadır.

Nitelikli bir eğitim sisteminin oluşturulmaması ile velileri, öğretmen atamalarının gerçekleşmemesi ile öğretmenleri, eşit olmayan şartlarda eğitim almak zorunda kalan öğrencileri mağdur eden özel okul sisteminin yapıcısı devlettir. Eğitim beklendiği düzeye taşınmadığı sürece, öğretmen maaşları özel okulların vicdanına bırakıldığı sürece eğitimde sömürünün artarak devam edeceği açıktır.

4. 2023 verilerine göre güvenlik birimlerine getirilen çocukların karıştığı olaylar ve bu olaylar içinde mağdur ve suça sürüklenme durumları nelerdir?

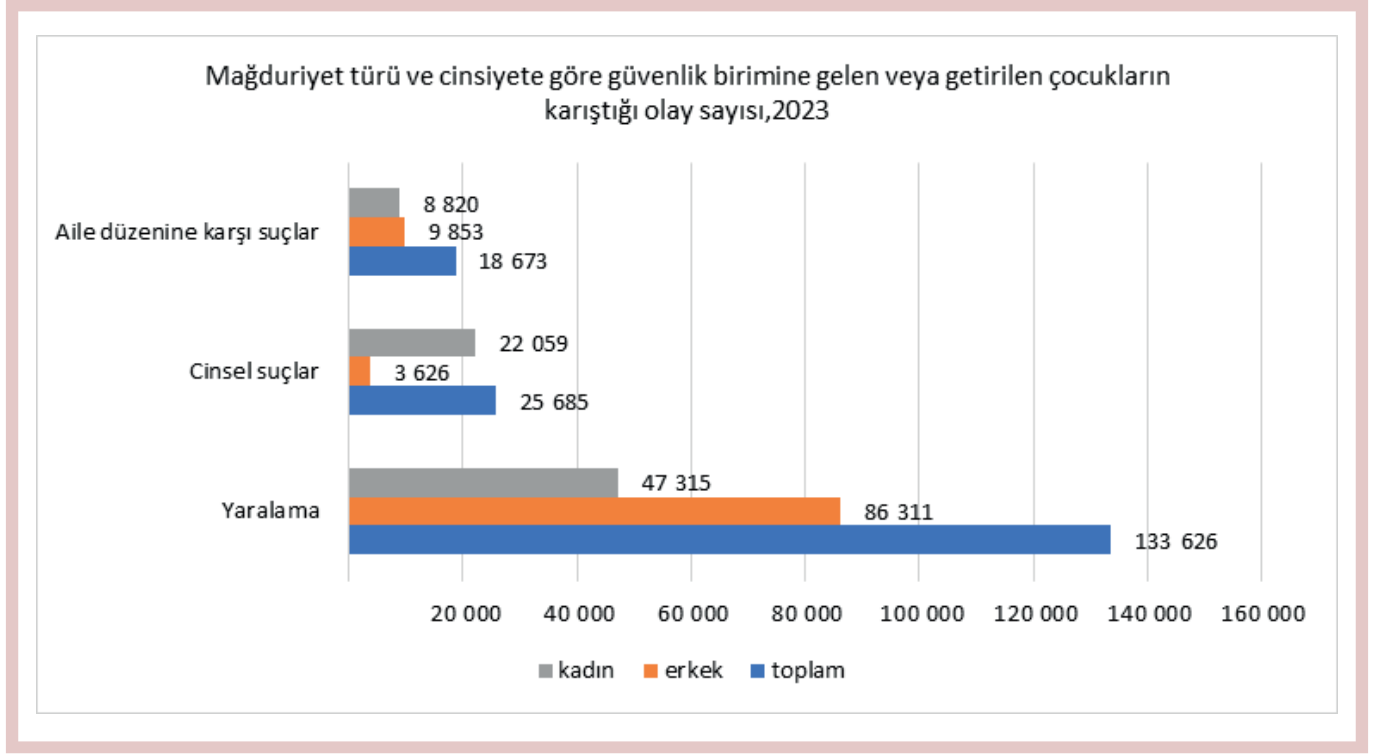
Türkiye’de çocukların yaşadığı sorunlar eğitimde yaşanan olumsuzluklarla sınırlı kalmamakta, güvenlik ve psikolojik gelişim konusunda da önemli sorunlar yaşanmaktadır.

2023 yılı için açıklanan istatistiklere göre çocukların karıştığı olay sayısı toplam 537.583’tür.

Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı	537.583
Mağdur olarak	242.875
Suçta sürüklenme	178.834
Bilgisine başvurma	84.751
Kayıp	15.716
Kabahat işlediği	11.179

Kaynak: TÜİK

500 binden fazla çocuğun karıştığı olaylarda 242.875 çocuk mağdur, 178.834 çocuk ise suça sürüklenme nedenleriyle güvenlik birimlerine gelmiş ya da getirilmiştir. Mağduriyetin şekilleri de TÜİK tarafından açıklanmış, en yüksek gerekçe yaralanma, ikinci sırada ise cinsel suçlar yer almıştır.

Cinsel suçlar yönünden mağdur olan çocukların toplamı 25.685 olurken bu sayının 22.059'unun kız çocuğu olduğu belirtilmiştir. Son dönemde basında karşımıza çıkan çocuk istismarı, tecavüz, aile içi cinsel suçlardaki artış da çocukların korunması konusundaki yetersizliği ortaya koymaktadır.

En son Zonguldak'ta 14 yaşındaki bir çocuğun doğum yaptığına yönelik çıkan haberler, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından istismar olduğu ve çocuğun devlet himayesine alındığının söylenmesiyle doğrulanmıştır.

TÜİK verileri ile de örtüşen aile içinden ya da dışından çocuğa yönelik cinsel suçların son bulması için devlet yetkililerinin gerekli tüm önlemleri alması şarttır. Devlet öncelikli görevi mağduriyet sonrası çocukları koruma altına almak değil, olayın yaşanmasına imkan verecek şartları ortadan kaldırmaktır. Fakat Türkiye'de çocukların afet bölgesinde ya da diğer bölgelerde eğitim hakkı korunmadığı gibi cinsel suçlardan ve şiddetten de korunmadığı görülmektedir.

Doğum oranlarını artırma politikaları amacını her fırsatta dile getiren hükümetin çocukları koruyamadığı, hijyenik ortamlarda, nitelikli eğitim almalarını sağlayamadığı bir düzende artan çocuk sayısı bu eksikleri nasıl kapatacağına, çocukların nasıl sağlıklı, mutlu bireyler olarak yetiştirilebileceğine dair bir politika açıklaması bulunmamaktadır.

5. 6 Şubat 2023 depreminin üstünden geçen iki yıllık sürece rağmen eğitimin dışında kalan veya bırakılan çocuklar için bakanlık ne yapıyor?

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem felaketi 11 ilimizi etkilemiş birçok kişi hayatını kaybetmiş, hayatta kalanlar hem yakınlarını kaybetmenin hem de yıkıntılar içinde kalan yaşamlarının psikolojik çöküntüsü ile mücadele etmek durumunda kalmıştır.

Depremin üstünden iki yıl geçmiş olmasına rağmen bölge halkının hayatta kalma mücadelesi devam etmektedir. Bu mücadele alanlarından biri kuşkusuz ki eğitimidir. Depremden 11 ilde yaklaşık 4 milyon öğrenci ile 200 bin civarında öğretmen etkilenmiştir. İllerde bulunan birçok okulun ağır hasarlı olduğu için yıkılması fakat geçen süreye rağmen yerine yenilerinin yapılmamış olması bu illerde ikili eğitimin devam etmesine, sabah çok erken saatlerde başlayan eğitimin akşam karanlığına kadar devam etmesine neden olmaktadır. Hatay Depremzedeler Derneği'nin hazırladığı rapora göre Hatay ilinde 210 okul ağır hasarlı olduğu için yıkılmış, 2024 yılında yetkililerin yapmış olduğu açıklamada 100 okulun yeniden yapıldığı söylenmiştir. Bu durum 110 okulun yapılmadığının açık itirafı olarak değerlendirilmiştir.

Yıkılan okulların yerine yenilerinin yapılmamış olması ikili eğitimin yanında başka birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan biri okullardaki mevcudun artmasına bağlı olarak yaşanan hijyen sorunudur. Artan ihtiyaca rağmen MEB'in tasarruf adı altında güvencesiz ve düşük ücretlerle çalıştırmak için İUP kapsamında istihdam sağlamayı tercih etmesi, öğretmen ve velileri ek ödeme yapmak zorunda bırakmış, maddi yükleri artmıştır. Bölgeye maddi destek sunulması gerekirken aksinin yaşanması bölge halkının yükünün katlanarak artmasına neden olmaktadır.

2024 yılı MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın verilerine göre öğretmenlerin konaklaması için kurulan konteynir sayılarına bakıldığında (Hatay 6343, Kilis 200, Adıyaman 1278, Malatya 893, Osmaniye 400, Kahramanmaraş 1500) hala gerekli yaşam koşullarının oluşturulmadığı ve öğretmen, öğrencinin yanında genel olarak bölge halkının konteynir hayatına mahkum edildiği ve alıştırıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak ne eğitim emekçilerine ne de öğrencilere gerekli maddi ve manevi desteğin sağlanmamış olması eğitim hakkının gaspından başka bir şey değildir. Eğitime ulaşım konusundaki eşitsizliğin giderek daha fazla derinleştiği bu süreçte okulların kalabalıklaşması sunulan imkanların eğitimin nitelikli olma ihtimalini ortadan kaldırması okul terklerini ve devamsızlıklarını beraberinde getirmiş, öğrenciler ve öğretmenler bakanlık tarafından adeta kaderine terk edilmiştir.

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim İş Yayınları, Ankara
Şubat 2025

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Hakan ÇELİKARSLAN

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06